Nr. 1 (392)
2019 m. sausis

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Naujų iššūkių ieškanti

LKD projektų vadovė
D. Lukošienė

Kurčių aktorių kursas Baltarusijos valstybinėje menų akademijoje

G. Karklienės nuotr.

GERBIAMI SKAITYTOJAI!

Užsiprenumeruokite "Akiratį" 2019 metams!

Laikraščio „Akiratis"
(indeksas 0002)
prenumeratos kaina
8 mėn. – 8 Eur,
6 mėn. – 6 Eur .

Užsiprenumeruoti leidinį galite ne tik Lietuvos pašto ar „PayPost" skyriuose, bet ir internetu (www.prenumeruok.lt) bei telefonu (8 700) 55 400.

Laikraštį galite užsisakyti ir Kauno bei Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centruose.
Čia metų „Akiračio" prenumerata – **tik 9 Eur**.

Šiame numeryje

2 **Trumpai apie mus**

AKTUALIJOS

4 **Respublikinės valdybos posėdis**
4 **2019 m. rinkimai Lietuvoje**
6 **Įstatymas, įpareigojantis LRT televiziją titruoti pusę visų laidų**
6 **Žengiant į Naujuosius diskutuota, kas pasiekta ir kur teks padirbėti**
7 **Trumpos naujienos**

MŪSŲ ŽMONĖS

8 **Naujų iššūkių ieškanti LKD projektų vadovė D. Lukošienė**
9 **Apie mus rašo**

KURTIEJI PASAULYJE

10 **Kurčių aktorių kursas Baltarusijos valstybinėje menų akademijoje**

KULTŪRA

12 **Bendrijos PAGAVA nariai sulaukė Kalėdinio stebuklo**
12 **Kurčiųjų magijos triukai gimsta PKKC**
13 **Viešnia iš Sankt Peterburgo susitiko su bendrijos PAGAVA tėvais**

UGDYMAS

14 **Švenčių džiaugsmai ir rūpesčiai PKNPM**
15 **Trumpos ugdymo naujienos**

MES IR VISUOMENĖ

16 **„Vardan tos -Lietuvos...“**

Trumpai APIE MUS

ŠVIEČIAMOJO INTERAKTYVAUS LEIDINIO „GESTŲ KALBOS METAMORFOZĖS LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS ISTORIJOJE“ PRISTATYMAS. Sausio 30 d. 12 val. viešbutyje „Grata by Centrum Hotels“ (Vytenio g. 9, Vilniuje) vyks šviečiamojo interaktyvaus leidinio „Gestų kalbos metamorfozės Lietuvos kurčiųjų draugijos istorijoje“ pristatymas kurčiųjų bendruomenei ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

VšĮ Surdologijos centras, įgyvendindamas Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018–2020 metų veiksmų planą, parengė šviečiamąjį interaktyvų faktais paremtą leidinį „Gestų kalbos metamorfozės Lietuvos kurčiųjų draugijos istorijoje“. Šiuo leidiniu siekiama supažindinti visuomenę su lietuvių gestų kalbos raida Lietuvos kurčiųjų draugijos istorijoje, taip pat populiarinti lietuvių gestų kalbą ir kurčiųjų kultūrą. Interaktyvaus leidinio tematika apima gestų kalbos ištakas Lietuvoje, gestų kalbos raidą įvairiose srityse (socialinėje, politinėje, švietimo ir kt.). Leidinys parengtas rašytinio ir vaizdinio formato bei išverstas į lietuvių gestų kalbą. Leidinys turi QR kodus, kuriuos naudodamas kiekvienas turi galimybę matyti leidinio vertimą į lietuvių gestų kalbą. Vaizdo medžiaga turi galimybę pagal poreikį įjungti / išjungti subtitrus.

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS DOVANA KURTIESIEMS. Praėjusių metų gruodžio 15 d. Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centras (ŠKRC) savo žmonėms surengė ekskursiją į Rygą. Čia juos gidė Livija supažindino su senamiesčiu, įdomiai papasakojo apie jo svarbiausias istorines vietas, buvo aplankytas Karo muziejus, o vakare tiesiog grožėtasi šventiškai išpuoštu senamiesčiu. Šią džiugią išvyką centras surengė Šiaulių miesto savivaldybės dėka. Pasak ŠKRC direktorės Vestinos Rutkutės, 2018 m. spalio 13 d., minint Tarptautinę kurčiųjų dieną, renginyje dalyvavo ir Šiaulių miesto savivaldybės mero pavaduotojas Justinas Sartauskas, kuris įteikė dovaną- kelionę į Rygą 50 žmonių. Ši dovana ir leido šiauliečiams pasidžiaugti Kalėdine nuotaika gyvenančia Ryga. Už patirtą džiaugsmą Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centro bendruomenė nuoširdžiai dėkoja Šiaulių miesto savivaldybės mero pavaduotojui J. Sartauskui.

SUBTITRUOJAMOS POPULIARIOS LRT LAIDOS. Nuo sausio 8 d. subtitruojamos penkios populiarios LRT laidos: „(Ne)emigrantai“ (antradienį 19.30 val.), „Gyvenimas“ (trečiadienį 19.30 val.), „Specialus tyrimas“ (ketvirtadienį 19.30 val.), „Gimę tą pačią dieną“ (ketvirtadienį 21.30 val.), „Beatos virtuvė“ (penktadienį 19.30 val.). Visas šias laidas galima žiūrėti per LRT TV ir Lrt.lt mediatekoje!

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJA ATSINAUJINA! Jau suremontuota Respublikinės valdybos posėdžių salė. Greitai šioje salėje bus įrengtas LKD istorijos muziejus. Sekite LKD tinklapio **www.lkd.lt** naujienas!

VASAROS STOVYKLA PARYŽIUJE. Ateinančią vasarą liepos 14-20 d. Prancūzijos sostinėje Paryžiuje organizuojama tarptautinė WFDYS stovykla! Joje gali dalyvauti 18-30 m. amžiaus du asmenys. Kelionės kaina- 450 eurų (į ją neįskaičiuoti skrydžiai). Jaunuolių atranka vyko iki sausio 17 d., prašymus buvo galima rašyti **lkjasociacija@gmail.com**.

KURČIOJO JAV LEKTORIAUS ARKADY BELOZOVSKY SEMINARAS KLAIPĖDOJE. Sausio 26 d. Klaipėdoje vyko seminaras „Ekonominis įgalinimas. Inovatyvi karjera“, jį vedė kurčiasis JAV lektorius Arkady Belozovsky. Tai antrasis šio lektoriaus seminaras, kuriame buvo aptarti vadovavimo būdai, klausytojai atliko praktines užduotis. Jie bandė įvertinti savo asmenybės tipą, mokėsi savyje rasti verslininko savybių ar reikalingų bruožų siekti karjeros, neakcentuojant klausos sutrikimo, ir keisti klausytojų požiūrį į kurtumą ir galimybes. Apie seminarą skaitykite vasario mėnesio „Akiratyje“.

KLAIPĖDOS KURČIŲJŲ JAUNIMO ORGANIZACIJOS SUSIRINKIMAS. Sausio 12 d. uostamiestyje vyko Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacijos (KLKJO) visuotinis susirinkimas. Jame buvo aptartos 2017-2018 m. veiklos ir finansinės ataskaitos, pristatytas 2019 m. veiklos planas. Taip pat susirinkimo delegatai išrinko trečią tarybos narį - Viktoriją Ivanauskaitę. Antroje dienos pusėje vyko trumpos informacinės paskaitos: *„Klaipėda - European Youth Capital 2021“* ir *„Klaipėdos sutrikusios klausos vaikų ir jaunimo tėvų bendrija „Aidas“*. KLKJO visuotiniame susirinkime organizacijos kvietimu dalyvavo ir LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora. Jis parengė edukacinį-motyvacinį užsiėmimą „Lietuvos kurčiųjų draugija: kokiais pasiekimais mes galime didžiuotis?“ Šis užsiėmimas nė vieno nepaliko abejingo, įtraukė, privertė analizuoti, mąstyti, dirbti komandoje, priimti sprendimus ir atsakyti į klausimą, kokiais pasiekimais mes galime didžiuotis!

JAUNOS KURČIŲJŲ ŠEIMOS ISTORIJA PELNĖ „GERIAUSIO SCENARIJAUS“ APDOVANOJIMĄ. Artėjant Kalėdoms į LKD tinklapį buvo įkeltas nuoširdus ir širdį paliečiantis trumpas filmukas „Tylos šokis“, kurį sukūrė talentingų kurčiųjų poros - Nikolajaus ir Audronės - anūkas Kristupas Justas Jucaitis. Jis buvo sukurtas filmų festivaliui ir jame laimėjo „Geriausio scenarijaus“ apdovanojimą. Tai tylaus žanro filmas, sumontuotas iš senų vaizdo įrašų, atspindinčių jaunos kurčiųjų šeimos istoriją.

NACIONALINIAME ŽMOGAUS TEISIŲ FORUME GESTŲ KALBOS VERTĖJAI ĮGIJO NAUJOS PATIRTIES. Praėjusių metų gruodžio mėnesį suburta vertėjų komanda iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Panevėžio gestų kalbos vertėjų centrų dalyvavo Vilniuje vykusiame Nacionaliniame žmogaus teisių forume - Gimėme laisvi ir lygūs. Tarptautinės žmogaus teisių dienos proga pirmą kartą surengtas forumas buvo skirtas galimybių temai. Forumo metu visuomenė buvo kviečiama diskutuoti apie esamą situaciją ir tai, ką galima padaryti, kad Lietuvoje būtų gera gyventi visų tautybių, rasių, tikėjimų, lyčių, socialinių padėčių, įsitikinimų ar pažiūrų žmonėms.

Vertėjų komandai buvo nemenkas iššūkis versti pranešėjų kalbas, kurių buvo apie 50, diskusijas, knygos pristatymą, filmo seansą. Dalyvaudami šiame forume vertėjai turėjo galimybę įgyti naujos patirties, tobulėti, gerinti savo įgūdžius, žinias, mokėsi dirbti komandoje.

VILNIAUS APSKRITIES GESTŲ KALBOS VERTĖJŲ CENTRAS – WASLI ASOCIJUOTAS NARYS. Vilniaus apskrities gestų kalbos vertėjų centras (VAGKVC) metus pradeda džiugia žinia. Dar pernai VAGKVC Pasaulio gestų kalbos vertėjų asociacijai (WASLI) pateikė pageidavimą tapti jos asocijuotu nariu. WASLI prezidentė Debra Russell tam pritarė. Pasaulinė vertėjų asociacija jungia viso pasaulio gestų kalbos vertėjus, organizuoja mokymus, konferencijas, konsultuoja gestų kalbos vertimo klausimais. Joje dalijamasi patirtimi iš viso pasaulio. VAGKVC džiaugiasi tapę šios didelės šeimos nariu. Jie žada dalytis gaunama informacija ir skleisti Lietuvos patirtį pasauliui.

TREČIO KURSO GESTŲ KALBOS VERTĖJŲ STUDENTŲ ATSILIEPIMAI APIE PRAKTIKĄ. Lapkričio 19 – gruodžio 14 d. Vilniaus apskrities gestų kalbos vertėjų centre praktiką atliko septyni Vilniaus kolegijos gestų kalbos vertėjų specialybės studentai. Centre buvo suformuota mentorių komanda, kuri sėkmingai susidorojo su paskirtomis užduotimis ir sulaukė palankaus studentų vertinimo. „Vilniaus apskrities gestų kalbos vertėjų lygis yra aukštas, jie kvalifikuotai atliko mentorystės darbą. Praktika buvo organizuota puikiai, veiklos buvo daug ir įvairios, su skirtingais mentoriais. Tai leido susipažinti su skirtingais vertėjų darbo stiliais, aplinkomis. Teko versti labai įvairiose situacijose: banke, seminaruose, poliklinikoje, net klientų namuose. Aišku, teko susidurti ir su užsakymų atšaukimais. Pamatėme visą „virtuvę“, kaip užsakomas ir atliekamas vertimas, skirstomi užsakymai“,- praktiką komentavo studentės.

„Sunkiausia buvo, kai iš anksto nežinai vertimo pobūdžio ir todėl negali pasiruošti. Tuomet jaučiau nerimą, net paniką. Nežinant iš anksto temos labai sudėtinga versti, tačiau dirbant kartu su mentoriumi tikrai rezultatas buvo geras. Jo pagalba yra būtina, išmokti dirbti komandoje, o tai iš tiesų yra labai svarbu vertėjų darbe. Kai žinai temą, tada tikrai lengva versti“,- aiškino viena praktikos dalyvių. Paskutinę praktikos dieną vyko organizuotas aptarimas. Studentams buvo įteikti praktikos įvertinimo dokumentai ir atminimo dovanėlės.

PIRMĄ KARTĄ APTARTOS NEGALIOS MOTERŲ TEISĖS. Lietuvoje buvo žengti pirmi žingsniai, kalbant apie moterų su negalia teises! Lietuvos negalios organizacijų forumas suorganizavo diskusiją, kurioje aptartos moterų su negalia teisių užtikrinimo problemos. Šioje diskusijoje Lietuvos kurčiųjų draugijai atstovavo Respublikinės valdybos narė Monika Kumžaitė.

Respublikinės valdybos posėdžio nutarimai

Atnaujinta LKD Respublikinės valdybos posėdžių salė.

Paskutinis Lietuvos kurčiųjų draugijos Respublikinės valdybos (RV) posėdis vyko gruodžio mėnesį jaukiai atnaujintoje posėdžių salėje. Jame dalyvavo LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora, viceprezidentas Mykolas Balaišis bei valdybos nariai: Gina Ramanauskienė, Vytautas Valiauga, Arūnas Bražinskas, Tomas Ivanauskas, Monika Kumžaitė ir Daiva Čekanavičiūtė. Kviestųjų asmenų teisėmis posėdyje dalyvavo LKD teisininkas Algimantas Šliaupa ir Revizijos komisijos narė Ieva Lukoševičienė.

LKD inf.

Trumpai pristatome šiame posėdyje priimtus nutarimus.

LKD įmonių valdybų tvirtinimas

RV nariai patenkino UAB „Elkada“ prašymą sumažinti įmonės valdybos narių skaičių nuo septynių iki penkių narių. Priėmus šį sprendimą ketverių metų laikotarpiui buvo patvirtintos visų kurčiųjų įmonių- UAB „Elkada“, UAB „Vikada“, UAB „Neveresta“, UAB „Atropa“ - valdybų sudėtis.

UAB „Elkados“ valdybos nariai: K. Vaišnora, M. Balaišis, G. Ramanauskienė, Raimonda Vaičeliūnienė ir Gytis Gantarskis.

UAB „Vikados“ valdybos nariai : K. Vaišnora, V. Valiauga, Vytautas Pivoras, Vanda Vaitkutė, Liutauras Pocius.

UAB „Neverestos“ valdybos nariai: K. Vaišnora, M. Kumžaitė, Kazimieras Zybartas.

UAB „Atropos“ valdybos nariai: K. Vaišnora, V. Valiauga, T. Ivanauskas, Laima Puodžiukynienė, Aldona Ivanauskienė.

LKD įstatų darbo grupės tvirtinimas

Praėjusiais metais buvo paskelbta informacija, kad didinamas LKD įstatų keitimo darbo grupė narių skaičius. Savo kandidatūras pateikė du žmonės: Audronė Šimkuvienė iš Mažeikių ir Vidmantas Strumskis iš Klaipėdos. Valdybos nariai šias kandidatūras patvirtino, tačiau dar trūksta vieno nario. Bus skelbiamas pakartotinis konkursas. Dabar darbo grupę sudaro šeši nariai: K. Vaišnora, M. Balaišis, G. Ramanauskienė, V. Pivoras, A. Šimkuvienė, V. Strumskis ir trys kurčiųjų bendruomenės savanoriai. Nutarta, kad kol kas ši darbo grupė dirbs esamos sudėties.

Informacijos apie LKD veiklą ir prašymų, skundų teikimo tvarka

Posėdyje nutarta, kaip duomenys ir kita informacija apie LKD veiklą bus teikiama LKD nariams, taip pat nustatyta prašymų ir skundų teikimo tvarka. Šis dokumentas nurodo, kokiais atvejais LKD savo nariams leis susipažinti su organizacijos vidaus dokumentais ir kokia yra tvarka, norint tai padaryti. Šis dokumentas įkeltas į **www.lkd.lt** tinklapį: skilties „Apie mus“ rubrikoje „Svarbūs dokumentai“ galima su juo susipažinti.

Numatomos 2019 m. RV posėdžių datos

LKD valdybos nariai patvirtino 2019 m. posėdžių datas. Jos numatomos penkios: kovo 20 d., gegužės 8 d., rugsėjo 10 d., lapkričio 6 d. ir gruodžio 11 d. Iš anksto nustatytos datos LKD ir asocijuotiems nariams suteikia galimybę laiku pateikti įvairius raštus RV svarstyti.

Diskusijos

Į RV posėdį buvo atvykusios Lietuvos negalios organizacijų forumo atstovės – Dovilė Juodkaitė ir Henrika Varnienė, kurios pristatė numatomus Socialinių įmonių įstatymo pakeitimus. LKD valdybos nariai išreiškė poziciją, kad bus siekiama ieškoti būdų, kaip sustabdyti fiktyvias socialines įmones, tačiau Lietuvos kurčiųjų draugijos įmonių, kurios turi socialinių įmonių statusą, nereikėtų naikinti. Susitarta susitikti su LKD įmonių vadovais ir toliau svarstyti šią situaciją, teikiant pasiūlymus.

Buvo diskutuota dėl numatomo seminaro LKD valdybos nariams. Seminaro temos: „Gestų kalbos vizijos ir gestų kalbos įstatymas Lie-tuvoje, LKD Respublikinės valdybos narių atsakomybės pagal LKD suvažiavimo patvirtintas gaites, darbo procesus“. Nutarta, kad šis seminaras valdybos nariams yra reikalingas ir vyks sausio 18-20 d.

Taip pat buvo diskutuojama dėl kompensuojamos technikos kurtiesiems problemų, gestų kalbos vertėjų LRT televizijoje situacijos, socialinės reabilitacijos projektų finansavimo tvarkos.

Aptarta ir 2019 m. suvažiavimo data. Šiais metais numatoma paankstinti jo datą. Buvo pateikti pasiūlymai, bet tiksli suvažiavimo data bus nustatyta kovo 20 d. RV posėdyje. •

2019 m. rinkimai Lietuvoje

2019 m. vyks treji rinkimai: savivaldybių tarybų, prezidento ir Europos Parlamento.
Šiame straipsnyje pristatoma svarbiausia rinkėjams informacija apie 2019 m. vyksiančius rinkimus: kas turi teisę balsuoti atitinkamuose rinkimuose, balsavimo būdai, balsavimo datos ir laikas.

VRK inf.

Balsavimo teisė

Balsuoti kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimuose gali: Lietuvos piliečiai; teisę gyventi Lietuvoje turintys kitos Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai; kiti asmenys, kurie turi teisę nuolat gyventi Lietuvoje ir turi šią teisę patvirtinantį dokumentą.

Rinkėjai 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimuose yra: asmenys, rinkimų dieną sulaukę 18 metų; nuolatiniai savivaldybės gyventojai. Nuolatiniais savivaldybės gyventojais laikomi asmenys, kurie likus ne mažiau kaip 90 dienų (iki 2018 m. gruodžio 3 d.) iki rinkimų dienos savo gyvenamąją vietą yra deklaravę šios savivaldybės teritorijoje. Jeigu rinkėjas likus mažiau kaip 90 dienų (nuo 2018 m. gruodžio 4 d.) iki rinkimų dienos deklaravo savo gyvenamąją vietą kitos savivaldybės teritorijoje, jis naujoje savivaldybėje balsuoti negali ir galės balsuoti tik ankstesnėje savivaldybėje, kurioje jis buvo deklaravęs savo gyvenamąją vietą likus ne mažiau kaip 90 dienų (iki 2018 m. gruodžio 3 d.) iki rinkimų dienos.

Respublikos Prezidento rinkimuose teisę balsuoti turi Lietuvos piliečiai, kurie rinkimų dieną yra ne jaunesni kaip 18 metų.

Rinkimuose į Europos Parlamentą teisę balsuoti turi Lietuvos piliečiai, taip pat nuolat gyvenantys Lietuvoje kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų. Balsuoti tuose pačiuose rinkimuose galima tik vienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje: asmenys, kurie gali balsuoti Lietuvoje ir kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, privalo pasirinkti ir balsuoti tik vienoje valstybėje narėje.

BALSAVIMO BŪDAI

Balsavimas iš anksto savivaldybėse

Rinkėjai, kurie dėl įvairių priežasčių rinkimų dienomis negali atvykti ir balsuoti rinkimų apylinkėje, turi galimybę balsuoti iš anksto. Balsuoti iš anksto galima visų savivaldybių pastatuose paskirtomis dienomis ir valandomis. Balsuojant iš anksto, būtina turėti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir rinkėjo kortelę.

Savivaldybių tarybų rinkimuose balsavimas iš anksto vyks visų savivaldybių pastatuose 2019 m. vasario 27–28 d. nuo 8 iki 20 val. (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. kovo 13–14 d. nuo 8 iki 20 val.).

Respublikos Prezidento rinkimuose balsavimas iš anksto vyks visų savivaldybių pastatuose 2019 m. gegužės 6–10 d. nuo 8 iki 20 val. (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. gegužės 20–24 d. nuo 8 iki 20 val.).

Rinkimuose į Europos Parlamentą balsavimas iš anksto vyks visų savivaldybių pastatuose 2019 m. gegužės 20–24 d. nuo 8 iki 20 val.

Balsavimas specialiuose balsavimo punktuose

Balsuoti specialiuose balsavimo punktuose gali tik rinkėjai, kurie dėl sveikatos būklės ar amžiaus yra sveikatos priežiūros (išskyrus ambulatorines), socialinės rūpybos ar globos įstaigose arba atlieka privalomąją ar tikrąją karo tarnybą, yra misijose ir todėl negali atvykti balsuoti į rinkimų apylinkę, arba atlieka arešto ar laisvės atėmimo bausmę ar yra areštinėse, tardymo izoliatoriuose. Balsavimas specialiuose balsavimo punktuose vyks:

Savivaldybių tarybų rinkimuose 2019 m. vasario 27– kovo 1 d. nustatytomis valandomis (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. kovo 13–15 d.).

Respublikos Prezidento rinkimuose 2019 m. gegužės 8–10 d. nustatytomis valandomis (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. gegužės 22–24 d.).

Rinkimuose į Europos Parlamentą 2019 m. gegužės 22–24 d. nustatytomis valandomis.

Pas rinkėjus, turinčius judėjimo sutrikimų, atvyksta ne mažiau kaip du apylinkės rinkimų komisijos nariai, rinkimų stebėtojai (jeigu jie pageidauja). Rinkėjai, kurie dėl fizinio trūkumo negali patys atlikti balsavimo veiksmų, gali pavesti juos atlikti kitiems asmenims. Šie asmenys rinkimų biuletenius privalo užpildyti rinkėjo akivaizdoje pagal jo nurodymą ir išsaugoti balsavimo paslaptį. Rinkimų komisijos nariams, rinkimų

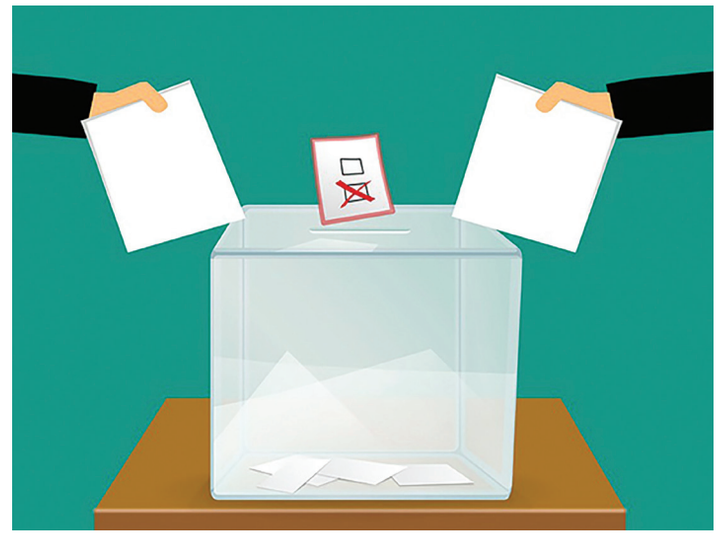

stebėtojams draudžiama už rinkėją atlikti balsavimo veiksmus, taip pat priimti iš rinkėjo neužklijuotą išorinį balsavimo voką.

Balsavimas namuose

Balsuoti namuose gali tik šie rinkėjai: neįgalieji, dėl ligos laikinai nedarbingi, sukakę 70 metų ir vyresni, jeigu jie dėl sveikatos būklės patys negali atvykti rinkimų dieną į rinkimų apylinkę ir jeigu pateikė Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatytos formos rinkėjo prašymą balsuoti namuose, ir jeigu yra įrašyti į namuose balsuojančių rinkėjų sąrašus.

Rinkėjų prašymai balsuoti namuose pateikiami apylinkių rinkimų komisijoms arba Vyriausios rinkimų komisijos (VRK) portale „Rinkėjo puslapis“. Rinkėjų, gyvenančių konkrečios rinkimų apylinkės teritorijoje, prašymai balsuoti namuose pradedami priimti įteikiant jiems rinkėjo korteles ir baigiami priimti paskutinį trečiadienį iki rinkimų dienos.

Rinkėjų, kurie laikinai apsistoję konkrečios rinkimų apylinkės teritorijoje ir nėra įrašyti į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą, prašymai balsuoti namuose baigiami priimti paskutinį antradienį iki rinkimų dienos.

Rinkėjas, kuris dėl fizinio trūkumo pats negali užpildyti prašymo balsuoti namuose ar jo įteikti apylinkės rinkimų komisijai, gali pavesti šiuos veiksmus už jį atlikti savo šeimos nariui, kaimynui ar juo besirūpinančiam asmeniui arba komisijos nariui. Šie asmenys rinkėjo prašymą pasirašo ir nurodo savo vardą, pavardę ir asmens kodą.

Savivaldybių tarybų rinkimuose balsavimas namuose vyks 2019 m. kovo 1–2 d. nuo 8 iki 20 val. (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. kovo 15–16 d. nuo 8 iki 20 val.).

Respublikos Prezidento rinkimuose balsavimas namuose vyks 2019 m. gegužės 10–11 d. nuo 8 iki 20 val. (pakartotinio balsavimo metu: 2019 m. gegužės 24–25 d. nuo 8 iki 20 val.).

Rinkimuose į Europos Parlamentą balsavimas namuose vyks 2019 m. gegužės 24–25 d. nuo 8 iki 20 val.

Balsavimas rinkimų dieną

Rinkimų dieną balsuojama rinkimų apylinkėse. Savivaldybių tarybų rinkimuose rinkėjai turi teisę balsuoti bet kurioje savo savivaldybės rinkimų apylinkėje, o Respublikos Prezidento ir Europos Parlamento rinkimuose – bet kurioje rinkimų apylinkėje Lietuvos Respublikoje. Rinkėjai, balsuojantys ne savo rinkimų apylinkėje, bus paprašyti palaukti, kol apylinkės rinkimų komisija susisieks su rinkėjo apylinkės rinkimų komisija.

Savivaldybių tarybų rinkimuose balsavimas vyks 2019 m. kovo 3 d. nuo 7 val. iki 20 val. (galimas pakartotinis balsavimas: 2019 m. kovo 17 d.).

Respublikos Prezidento rinkimuose balsavimas vyks 2019 m. gegužės 12 d. nuo 7 val. iki 20 val. (galimas pakartotinis balsavimas: 2019 m. gegužės 26 d.).

Rinkimuose į Europos Parlamentą balsavimas vyks 2019 m. gegužės 26 d. nuo 7 val. iki 20 val.

Balsuojant rinkimų dieną su savimi reikia turėti tik asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, nes rinkėjo kortelė būtina tik tais atvejais, kai rinkėjas balsuoja ne rinkimų dieną ne rinkimų apylinkėje. •

Įstatymas, įpareigojantis LRT televiziją titruoti pusę visų laidų

Seimas ėmė svarstyti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (LRT) įstatymo pataisas, kurios įpareigotų visuomeninį transliuotoją rodyti kur kas daugiau laidų su titrais arba verčiamų į gestų kalbą, taip pat LRT būtų įpareigotas dalį laidų pritaikyti regos negalią turintiems žmonėms – įgarsinti rodomus vaizdus.

„Akiračio“ inf.

Šių įstatymo pataisų iniciatorė - parlamentarė Raminta Popovienė. Ji projektą parengė kartu su darbo grupe, kuriai priklauso LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora ir Respublikinės valdybos narys Vytautas Pivoras.

Įstatymo pataisos į Seimo plenarinių posėdžių salę turėtų sugrįžti pavasario sesijoje.

Parengtame įstatymo projekte numatyta, kad LRT TV programos su lietuviškais titrais sudarytų ne mažiau kaip pusę viso transliavimo laiko, laidos, verčiamos į lietuvių gestų kalbą – ne mažiau kaip penktadalį viso transliavimo laiko; programos, pritaikytos regos negalią turintiems asmenims – ne mažiau kaip dešimtadalį viso transliavimo laiko. Pagal pateiktą projektą, visuomeninis transliuotojas įstatymu būtų įpareigotas laipsniškai kasmet didinti neįgaliesiems pritaikytų laidų kiekį, kol bus pasiektas numatytas įstatymo pataisoje.

LRT duomenimis, šiemet transliuojamų originalios produkcijos programų su subtitrais eteryje yra 5,8 proc., su vertimu į lietuvių gestų kalbą – 5,4 procento. Europos Sąjungos šalyse informacinio pobūdžio, meno, dokumentinių ar kultūros programų su subtitrais trukmė eteryje siekia 20-100 proc., o verčiamų į gestų kalbą – 2-20 procentų.

Bus didelis laimėjimas visai Lietuvos kurčiųjų bendruomenei, jeigu parlamentarai pritars įstatymo pataisoms, įpareigojančioms LRT televiziją titruoti pusę visų laidų. •

LKD asocijuotų narių organizacijų vadovės ir LKD prezidentas K.Vaišnora.

Žengiant į Naujuosius diskutuota, kas pasiekta ir kur teks padirbėti

Gruodžio 17-18 d. prabėgusių metų įgyvendintus darbus Kaune aptarė atvejo vadybininkės ir LKD asocijuotų narių organizacijų vadovės. Šio susitikimo koordinatoriai - LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora ir projektų vadovė Donata Lukošienė.

„Akiračio“ inf.

Diskusijos dėl atvejo vadybininko pareigų

Pagrindinis susitikimo tikslas buvo įvertinti, kaip Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir Klaipėdos miestų reabilitacijos centrams sekasi įgyvendinti atvejo vadybininko paslaugą. Ši nauja pareigybė įsteigta tik šių metų rudens pradžioje, tad susitikimo metu buvo iškelta nemažai klausimų ir problemiškų situacijų.

Paskutinėje praėjusių metų sueigoje atvejo vadybos darbus aptarė ne tik šios srities specialistės, bet ir reabilitacijos centrų vadovės. Pirmoje susirinkimo dalyje darbuotojos diskutavo atskirose grupėse. Kiekvienos grupės atstovės įvertino problemas, susijusias su atvejo vadybininko pareigybe, dalijosi teigiama patirtimi ir aptarė, ką reikėtų tobulinti. Tai leido pažvelgti į situaciją iš skirtingų pusių – atvejo vadybininkų ir organizacijos bei bendruomenės. Taip pat buvo diskutuojama apie vidinę darbo tvarką, primintos elgesio taisyklės, įvestos naujos.

LKD prezidentas K. Vaišnora ir projektų vadovė D. Lukošienė domėjosi, ar atvejo vadybininko pareigybė kurtiesiems Lietuvoje yra reikalinga. Patirtis parodė, kad šios paslaugos reikalingos ir numatyti rezultatai yra pasiekti: atvejo vadybininko paslaugas visoje Lietuvoje gavo 100 kurčiųjų.

Diskusijų metu paaiškėjo ir problema: bendruomenei trūksta informacijos apie atvejo vadybininko paslaugas. Dėl šios priežasties 2019 m. numatoma daugiau šviesti bendruomenę šiuo klausimu.

Planuojama miestų reabilitacijos centrų kolektyvams vesti mokymus, kad darbuotojai geriau suprastų, kas yra atvejo vadyba, ir galėtų apie tai informuoti savo bendruomenės narius.

Vėliau atvejo vadybininkės ir reabilitacijos centrų pirmininkės buvo pakviestos susiburti drauge. Joms buvo pristatyti diskusijų rezultatai, ieškota sąlyčio taškų tarp atskirų grupių išsakytų minčių. Tuomet sudarytos gairės, kaip atvejo vadybininko pareigybė bus tobulinama ateityje. O antrąją susitikimo dieną buvo diskutuojama apie numatomus kitų metų rezultatus. Pagal Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018–2020 metų veiksmų planą atvejo vadybininko paslauga turi būti tęsiama bent iki 2020 m.

Dėmesys organizacijų veiklai ir problemoms

Pirmąją susirinkimo dieną taip pat buvo skirta dėmesio ir kitai ypač svarbiai Lietuvos kurčiųjų draugijos sričiai – mūsų asocijuotų narių – organizacijų veiklai ir problemoms. Buvo pakviesti visų LKD asocijuotų narių vadovai, tačiau susitikime dalyvavo Mažeikių, Kėdainių, Alytaus kurčiųjų pirminių organizacijų vadovės ir penkių didžiųjų miestų pirmininkės.

Šio susitikimo metu daug dėmesio buvo skirta projektų finansavimo tvarkai ir organizacijų ateities perspektyvoms, taip pat LKD sistemos vidaus tvarkai: kaip tinkamai pateikti įvairius dokumentus ir kitoms vidinėms bendradarbiavimo taisyklėms. Vadovams buvo pristatytos numatomos 2019 m. LKD Respublikinės valdybos posėdžių datos ir dokumentų pateikimo tvarka. Šiuo metu Lietuvos kurčiųjų draugijos vienas pagrindinių tikslų yra įvesti aiškią ir griežtą tvarką bei sistemą visose organizacijos srityse.

Susitikimo koordinatorė LKD projektų vadovė Donata Lukošienė (antra iš dešinės) su atvejo vadybininkėmis (iš dešinės): Sigita Špokauskaite (Panevėžys), Svetlana Murašova (Klaipėda), Vestina Rutkute (Šiauliai), Rima Paulauskiene (Vilnius), Gražina Dambrauskiene (Kaunas).

Susitikimas su asocijuotų LKD narių vadovais buvo organizuotas pirmą kartą per trejus ar ketverius metus, ši iniciatyva vadovų buvo priimta ypač teigiamai. Matydami didelį poreikį, vadovai susitarė 2019 m. vieną ar du kartus surengti visų asocijuotų narių susitikimą. Žinoma, su penkių teritorinių valdybų pirmininkėmis susitikimai numatomi dažnesni. •

Trumpos naujienos

DIDĖS PENSIJOS. Nuo šių metų senatvės ir visos kitos „Sodros“ mokamos pensijos yra indeksuojamos ir didės 7,63 proc. Tai taikoma senatvės, netekto darbingumo/neįgalumo, našlaičių, bazinio dydžio našlių pensijoms, kompensacijoms už ypatingas darbo sąlygas, ištarnauto laiko ir maitintojo netekimo pensijoms.

Nuo 2019 m. sausio 1 d. taip pat bus mokamos priemokos iš valstybės biudžeto mažų senatvės pensijų gavėjams. Mažesnes nei 238,45 eurų išmokas gaunantys senatvės pensininkai, kurie yra įgiję minimalų ar ilgesnį stažą, vidutiniškai gaus po 20 eurų priemoką, tačiau kiekvienam asmeniui senatvės pensija didės individualiai. Tai palies apie 90 tūkst. senatvės pensininkų ir neįgaliųjų. Iš valstybės biudžeto šiam tikslui skirta 20 mln. eurų. Šalpos pensija pagyvenusiems asmenims po pertvarkos augs nuo 117 iki 132 eurų. Tai palies apie 5 tūkst. šalpos pensijos gavėjų. Iš biudžeto šalpos pensijų didinimui ketinama skirti 0,9 mln. eurų.

NAUJOS FORMOS NEĮGALUMO PAŽYMĖJIMAI. Nuo šių metų sausio 1 dienos Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie SADM išduoda naujos formos neįgalumo pažymėjimus. Jie yra ypač patogūs keliaujantiems į užsienį, nes įrašai yra su anglų kalbos vertimu!

NDNT neįgaliojo pažymėjimus išduos ir pensinio amžiaus asmenims. Pagal dabartinę tvarką pensinio amžiaus asmenys, kuriems NDNT nustato specialiuosius poreikius, norėdami gauti socialines paslaugas ir lengvatas, kreipiasi į savivaldybes, šios nustato specialiųjų poreikių lygį ir išduoda neįgaliojo pažymėjimus. Nuo sausio 1 d. dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo ir neįgaliojo pažymėjimo išdavimo pensinio amžiaus asmenims į savivaldybes kreiptis nebereikės. NDNT, nustačiusi specialiuosius poreikius, kartu nustatys jų lygį ir išduos neįgaliojo pažymėjimą. Iki 2019 m. sausio 1 d. išduoti neįgaliojo pažymėjimai galios iki nurodyto termino, taigi jų pasikeisti nebūtina.

ŽMONIŲ SU NEGALIA TEISIŲ STEBĖSENOS KOMISIJA. Seimas priėmė Lygių galimybių įstatymo pataisas, kuriomis prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos įsteigta nepriklausoma Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija. Nuo šių metų vasaros ji stebės Jungtinių Tautų (JT) Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendiną. Ši komisija ne tik tikrins, kaip Lietuvoje įgyvendinamos Konvencijos nuostatos, bet ir teiks rekomendacijas Seimui, Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, lygių galimybių kontrolieriui bei kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims. Ji taip pat rengs JT Neįgaliųjų teisių konvencijos stebėsenos ataskaitas, lygių galimybių kontrolieriui siūlys atlikti tyrimus bei sudaryti darbo grupes. Komisijos, sudarytos iš penkių ekspertų, sudėtį tvirtins lygių galimybių kontrolierius. Keturis kandidatus ketverių metų kadencijai bendru sutarimu siūlys žmonių su negalia organizacijos, vienas narys atstovaus Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai. Nauja Lygių galimybių įstatymo redakcija įsigalios 2019 m. liepos 1 d.

PRITARTA SIŪLYMUI VALSTYBĖS LĖŠOMIS DRAUSTI NEĮGALIUS PRIŽIŪRINČIUS ASMENIS. Seimas pritarė, kad nuo kitų metų pradžios pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu būtų draudžiami neįgaliuosius prižiūrintys asmenys. Tokio draudimo galės siekti tik neįgaliojo tėvai, įtėviai, globėjai ar rūpintojai. Seimas 2019 m. sausio 15 d. po svarstymo bendru sutarimu pritarė siūlymui papildyti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnį ir praplėsti draudžiamų valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu asmenų sąrašą. Įstatyme numatoma įtvirtinti, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. vienas iš neįgalaus asmens, kuriam nustatytas iki 2018 m. gruodžio 31 d. specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, ar nuo 2019 m. sausio 1 d. pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, tėvų (įtėvių) arba asmuo, paskirtas šio neįgalaus asmens rūpintoju, bus draudžiami valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu. Šiuo metu pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu draudžiami slaugantys itin sunkius ligonius, t. y. tie, kuriems taikomas nuolatinės slaugos poreikis. •

Naujų iššūkių ieškanti LKD projektų vadovė D. Lukošienė

Naujoji LKD projektų vadovė D. Lukošienė nedirba nuo... iki, bet visą save atiduoda, kad būtų pasiekta kokybė ir rezultatas.

Nuo praėjusio rudens Lietuvos kurčiųjų draugijos projektų vadove dirbanti psichologė Donata Lukošienė (29 m.) įsitikinusi, kad ,,jei nori turėti tai, ko anksčiau neturėjai, turi daryti tai, ko anksčiau nedarei". Jauną moterį, su klausos negalios žmonėmis neturėjusią nieko bendro, į kurčiųjų bendruomenę atvedė studijų metais sudominusi gestų kalba. Tai buvo pirmasis, vien smalsumo vedamas žingsnis. Vėliau jis išsiplėtojo į platų kelią, kuris ir atvėrė duris į atsakingas pareigas ir bendrystę su klausos negalios žmonėmis.

Laima LAPĖNIENĖ

D. Lukošienė neslėpė, kad projektų vadovės darbą jai pasiūlė pats LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora. Pakalbintas jis pateikė ne vieną argumentą, kodėl į šias pareigas jis pakvietė šią moterį. Anot jo, Donata yra labai atsakingas ir lankstus žmogus, kuris nedirba nuo... iki, bet visą save atiduoda, kad būtų pasiekta kokybė ir rezultatas. ,,Labai vertinu šiuos jos bruožus ir tai, kad Donata visada galima pasikliauti, nes bet kokiai problemai ji randa ir pasiūlo sprendimo būdą. Teko su ja kartu dirbti ir įgyvendinti ne vieną projektą Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre (KKRC), todėl ja visiškai pasitikiu. Be to, labai svarbu, kad ji moka lietuvių gestų kalbą. Tokių žmonių mūsų sistemoje nėra daug. Prisimenu, kai ji pirmą kartą atėjo į KKRC turėdama minimalių gestų kalbos žinių. Mačiau, kaip jai buvo sunku ir kaip ji iš visų jėgų, rausdama ir baldama, stengėsi bendrauti. Tuomet stebėdamas galvojau, kad tik ji ištvertų. O paskui mačiau, kaip per tuos šešerius darbo metus Donata išaugo ir dėl tam tikrų aplinkybių jau traukėsi iš mūsų sistemos. Tačiau manau, kad ji yra ta žuvis, kuri turi plaukioti mūsų sistemos vandenyse", – savo įsitikinimu neabejojo LKD prezidentas.

Skaitytojams siūlome neetatinės ,,Akiračio" korespondentės Laimos LAPĖNIENĖS interviu su nuolat nerimstančia, ieškančia naujų iššūkių, nebijančia norėti ir siekius įgyvendinančia LKD projektų vadove D. Lukošiene - apie jos kelią į kurčiųjų bendruomenę, pirmąsias patirtis, vykdomas veiklas, naujas idėjas bei palinkėjimus kurčiųjų bendruomenei ir sau prasidėjusių naujų metų proga.

Dar studijuodama psichologiją kaip pasirenkamąjį dalyką rinkotės lietuvių gestų kalbą. Kodėl ja susidomėjote? Kas paskatino?

Taip, psichologiją studijavau Vytauto Didžiojo universitete (VDU) ir bakalauro studijose buvau pasirinkusi gestų kalbos paskaitas. Susidomėjau visiškai atsitiktinai, iki tol nepažinojau nė vieno kurčio žmogaus, nieko nežinojau apie gestų kalbą. Tačiau kai pradėjau mokytis, pasidarė įdomu ir tuo metu baigiau du lygius (du pusmečius).

Ar mokydamasi gestų kalbos jau ketinote dirbti su kurčiaisiais?

Tada buvau antrame bakalauro studijų kurse, todėl, man atrodo, dar visiškai nežinojau ir negalvojau, kur dirbsiu, ir minčių dirbti su kurčiaisiais nebuvo. Dirbti pradėjau tik baigusi bakalauro studijas, pažįstamos kolegės paskatinta.

Kokia buvo jūsų pirmoji pažintis su klausos negalios žmonėmis? Kokį padarė įspūdį? Kokių minčių sukėlė?

Pirmoji pažintis buvo, kai su dėstytoju Arūnu Bražinsku iš gestų kalbos paskaitų nuėjome į KKRC vykstantį renginį. Kurtieji pasirodė įdomūs, triukšmingi, mažai dėmesio kreipiantys į vykstantį renginį. Vėliau sužinojau, kad jie bendrauja su draugais lygiai taip pat kaip mes (girdintys) žiūrėdami renginį ir kad jie gali vienu metu ir stebėti, kas vyksta scenoje, ir kalbėtis. Pati bendrauti su jais dar negalėjau, nes gestų kalbos žinios buvo minimalios. Gestų kalba nuo pat studijų pradžios atrodė labai įdomi, vaizdi, tik vėliau supratau, kad gana sudėtinga, o norint jos išmokti reikia nuolat bendrauti su kurčiaisiais.

Baigusi psichologijos studijas įsidarbinote KKRC psichologe. Ar jus pakvietė, ar pati ieškojote galimybių dirbti su kurčiais žmonėmis?

Tuo metu KKRC psichologė planavo vykti į užsienį pagal *Erasmus* mainų programą, tad centras ieškojo darbuotojo, galinčio ją pakeisti. Pažįstama kolegė žinojo, kad mokiausi gestų kalbos, ir pasiūlė man kreiptis dėl darbo. Šiek tiek abejojau, nes gestų kalbą jau buvau spėjusi pamiršti, bet pasikalbėjusi su direktore nusprendžiau pabandyti. Džiaugiuosi, kad direktorė priėmė tokį iššūkį - mane mokyti ir ruošti darbui, nes pradžia tikrai buvo sudėtinga.

Minėjote bakalauro studijas, ar turite ir magistro laipsnį?

Taip, VDU baigiau mokyklinės psichologijos magistrantūrą.

Ar teikdama psichologo konsultacijas kurčiam žmogui naudojate kokią specialią metodiką? Ar yra skirtumas dirbant su kurčiu ir girdinčiu žmogumi? Kokie tie skirtumai? Kaip juos sprendžiate?

Specialios metodikos nenaudojau, konsultavau gestų kalba, daug dirbau su pagyvenusių žmonių grupe, vedžiau paskaitas, laisvalaikiu filmavau ir pateikiau vaizdo medžiagą apie psichologiją feisbuko puslapyje „Psichologija gestų kalba". Apskritai nemanau, kad darbas su kurčiu ir girdinčiu klientu skiriasi, tik svarbu išmanyti kurčiųjų specifiką. Taip pat naudojau vizualinį problemos ir konsultacijos vertinimą, kai klientas turi pasirinkti sau tinkamą skaičių ar paveikslėlį iš skalės pagal problemos didumą. Reikia pažymėti, kad kurtiesiems labai svarbus pasitikėjimas žmogumi, kontaktas su psichologu, gestų kalbos

mokėjimas – be jų būtų sunku juos prisikviesti į konsultacijas.

Kiek metų dirbote Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre? Ar dar teikiate psichologo paslaugas?

KKRC dirbau šešerius metus. Šiuo metu psichologinės pagalbos neteikiu.

Nuo praėjusio rudens dirbate LKD projektų vadove. Ar greitai pasiryžote imtis šio darbo? Kuo jis sudomino? Kaip sekasi, ar nenusivylėte?

2018 m. KKRC dirbau jau labai mažai – 0,25 etato. Pagrindinė mano darbovietė buvo girdinčių vaikų darželis. O nuo rugsėjo išėjau iš KKRC ir iš darželio, pradėjau dirbti LKD. Šį darbą man pasiūlė LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora, nes greičiausiai žinojo, kad atsakingai imuosi pradėtų užduočių. Mėgstu iššūkius, man patinka imtis ko nors naujo ir jaustis naudinga. Pasiryžau, nes šis darbas pasirodė įvairus, galima įgyvendinti daug naujų idėjų. Galiu pasidžiaugti, kad per keturis darbo mėnesius nenusivyliau, nes naujovių ir iššūkių tikrai netrūksta.

Kokius projektus dabar įgyvendinate ir kokie dar (planuojami, laukia finansavimo) bus įgyvendinti?

Per tą laiką, kai dirbu LKD, buvau atsakinga už psichologų Skype konsultacijas, pradėjome įgyvendinti naujovę – atvejo vadybos paslaugų teikimą klausos negalios žmonėms penkiuose didžiuosiuose miestuose, organizavome mokymus šeimoms, taip pat mokymus kurčiųjų reabilitacijos centrų asmeniniams asistentams. Šiuo metu laukiame atsakymo dėl Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projekto ir Nacionalinio nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projekto finansavimo, tęsiame atvejo vadybos paslaugų teikimą.

Kokių dar turite idėjų, minčių būsimiems projektams, kad labiau plėstųsi kurčiųjų veikla, spartėtų jų integracija į visuomenę?

Šie metai ypatingi tuo, kad Lietuvoje vyks net treji rinkimai: kovo 3 d.- savivaldybių tarybų, gegužės 12 d.- šalies prezidento, o gegužės 26 d.- Europos Parlamento rinkimai. Gavę projekto finansavimą sieksime, kad kurtieji gautų kuo daugiau prieinamos bei suprantamos informacijos ir aktyviai pasinaudotų savo pilietine teise vykstančiuose rinkimuose. Taip pat planuojame daugiau veiklos šeimoms ir savanoriams, o apie tai plačiau papasakosime gavę atsakymą dėl projektų finansavimo.

Papasakokite šiek tiek apie save, savo šeimą. Iš kur jūs kilusi? Kuo domitės, ką veikiate laisvalaikiu? Koks jūsų gyvenimo kredo?

Esu iš Panevėžio, ten gyvena mano mama ir senelis. Aš pati su vyru gyvenu Kaune. Laisvalaikiu leidžiu laiką su draugais, žiūriu filmus, skaitau knygas, keliauju. Visada mėgstu daryti daug visko, būti aktyvi. Gyvenime vadovaujuosi įvairiais kriterijais, o šiuo metu mano šūkis – jei nori turėti tai, ko anksčiau neturėjai, turi daryti tai, ko anksčiau nedarei. Iš dalies dėl to ir pradėjau dirbti LKD. (*Juokiasi.*)

Ko palinkėtumėte kurčiųjų bendruomenei, pradedant 2019-uosius?

Kurčiųjų bendruomenei linkiu būti aktyviai įvairiose LKD, kurčiųjų organizacijų ir visuomeninėse veiklose, nes be jūsų aktyvumo organizacijoms būtų sunku vykdyti veiklą. Drąsiai bandykite naujoves, nebijokite priimti tam tikrus sprendimus, kurie kartais atrodo sudėtingi, ryžtingai įgyvendinkite savo idėjas, kurkite ką nors naujo ir naudingo savo bendruomenei.

O ko linkėtumėte sau?

Sau taip pat linkėčiau ir toliau iš gyvenimo imti viską, ką jis duoda, ir nepamiršti, kad viskas būna savo laiku ir savo vietoje. Kad ir kaip kartais atrodo netikėtai ir baisu. (*Juokiasi.*)

Donata, nuoširdžiai dėkojame jums už interviu skirtą laiką, išsakytas mintis ir linkime džiaugsmingo patyrimo įgyvendinant visus sumanymus ir sėkmės bei laimės asmeniniame gyvenime. •

Apie mus rašo

J. ir A. Patackai su anūkėmis.

Gruodžio mėnesį portalo lrytas.lt rubrikoje „Aš galiu“ buvo publikuojamas R. Samuilevičiaus straipsnis „Tyloje apie meilę ir šachmatus“. Jame supažindinama su šachmatų veterano Jono Patacko šeima, rašoma apie jo meilę žmonai Alinai, vaikams, anūkėms ir šachmatams. Jonas ir Alina Patackai - abu gimę gruodį, abu drauge paminėjo 80-mečius ir atšventė dar vieną jubiliejų – 55-ąsias vedybų metines.

J. Patackas yra ilgametis kurčiųjų šaškių ir šachmatų klubo „Rikis“ narys. Jo pasididžiavimas – iškovota 4-oji vieta pasaulio asmeniniame čempionate, o 2008 m. Sankt Galene (Šveicarijoje) jis pelnė savo pirmąjį FIDE ELO įvertinimą – 2042-ąjį reitingą.

Gerai išmokti žaisti šachmatais Jonui padėjo ramus jo būdas. Jis visą laiką kantriai mokėsi žaidimo strategijos, įprato atidžiai apgalvoti kiekvieną ėjimą. Pagrindinis Jono žaidimų partneris buvo bendramokslis Gediminas Petrauskas. Gediminas su Jonu tapo Lietuvos kurčiųjų šachmatininkų tandemu, iškovojo daug prizinių vietų tuometės Sovietų Sąjungos, vėliau nepriklausomos Lietuvos, tarptautiniuose kurčiųjų ir bendruose turnyruose. Pasak Jono, jį ir jo šachmatų draugus lydėjo ir sėkmė, ir nesėkmės, tačiau jie visą laiką mokėsi.

J. ir A. Patackai ilgus metus dirbo Vilniaus kurčiųjų siuvimo įmonėje. Jonui, ketvirtos kategorijos siuvėjui, reikėdavo itin kruopščiai paruošti iškarpas, pagal kurias buvo siuvami gaminiai. Sako, kad šachmatininko intuicija pravertė ir darbe.

Jonas ir Alina yra Lietuvos kurčiųjų draugijos nariai. Jiedu užaugino dukrą Rūtą ir sūnų Vidą.

Siūlome paskaityti, kaip nuo kūdikystės tylos pasaulyje gyvenantis Jonas, iki dešimties metų nemokėjęs gestų, atvežtas į tuometę kurčiųjų mokyklą S.Konarskio gatvėje Vilniuje pamažu išmoko ne tik gestų kalbą, bet ir skaityti, rašyti ir atrado šachmatus. Kaip būsimą žmoną Aliną Jonas sutiko kelionėje, kai drauge su kitais kurčiaisiais iš Lietuvos buvo nuvykęs į Sočį. Po išsiskyrimo su Alina jis ilgai nesvarstė ir išvyko pas ją į Udmurtijos sostinę Iževską susipažinti su Alinos mama, seserimis ir paprašyti Alinos tekėti už jo. Mylimoji vienu gestu atsakė, kad sutinka.

Malonaus skaitymo! •

Kurčių aktorių kursas Baltarusijos valstybinėje menų akademijoje

2018 m. Baltarusijos valstybinė menų akademija surinko kurčių aktorių kursą – septyni jaunuoliai įgis profiliuotą aukštąjį išsilavinimą ir taps aktoriais.

Iš rusų kalbos vertė Joana Vanagienė

Kurti jaunuoliai pirmą kartą Minske įgyja aukštąjį teatrinį išsilavinimą

Kaip kilo idėja sukurti tokį kursą, kokie studijų ypatumai, su kokiomis problemomis susiduria studentai?

Minskietė Anastasija Skobej neįsivaizduoja savo gyvenimo be scenos: jos teta buvo aktorė, o mergaitė nuo vaikystės lankė teatro studiją kultūros namuose, dalyvavo keliuose spektakliuose.

Antonas Šašura baigęs mokyklą studijavo elektronikos koledže ir įgijo elektroniko programuotojo specialybę. Dabar nusprendė išbandyti aktoriaus profesiją. Be to, jis jau turi tam tikrą patirtį: yra vaidinęs vieno filmo masinėse scenose. „Elektronikos koledže studijavau kompiuterines technologijas, o akademijoje studijuoju save“, – sako Antonas. Jo koledžo grupės draugė Viktorija Teslovskaja į akademiją atėjo taip pat turėdama filmavimosi patirties.

Šios istorijos – tai tipiški pasakojimai, tai galima išgirsti iš studijuojančių bet kuriame teatro institute. Skirtumas tik tas, kad jaunuoliai, apie kuriuos kalbama, yra kurti, jie negirdi vienas kito.

Kaip paaiškino Baltarusijos švietimo ministerija, priėmus įstatymą „Dėl asmenų, turinčių specialiųjų poreikių, ugdymo (specialiojo ugdymo)“, nuo 2004 m. šalyje atsirado galimybė aukštosiose mokyklose sudaryti studentų, turinčių specialiųjų poreikių, grupes. Dėl to Baltarusijos aukštosiose mokyklose kasmet studijuoja maždaug tūkstantis neįgaliųjų. Menų akademijoje sutrikusios klausos jaunuoliai studijuoja tapybą ir skulptūrą. Tačiau mokyti studentus – būsimuosius aktorius - pradėta tik nuo 2018 m.

Teatro idėja brendo apie dešimt metų

Baltarusijos valstybinės menų akademijos kurčių aktorių kurso vadovu tapo Jevgenijus Volobojevas, kuris yra vienų Minsko kultūros namų direktorius. Daugiau nei 15 metų šiuose kultūros namuose veikia šokių studija, imituojamųjų dainų, pantomimos būreliai kurtiesiems, o dabar vyksta ir kai kurie užsiėmimai naujiems akademijos studentams.

Pasakoja J. Volobojevas: „Kultūros namuose pradėjau dirbti 2003 m., prieš pat Naujuosius metus. Iš karto pamaniau: kodėl nėra naujametės programos, skirtos kurtiems vaikams, todėl nusprendėme surengti Naujųjų metų šventę kurtiems ir neprigirdintiems vaikams. Tai buvo miuziklas gestų kalba „Sniego karalienė“ – spektaklis turėjo didelį pasisekimą, jo pažiūrėti ateidavo ir girdintys vaikai. Vėliau pastačiau roko operą „Junona ir Avos“, spektaklį „Romeo ir Džuljeta“, kuriuose vaidino kurtieji. Kultūros rūmuose taip pat veikia dailės, anglų kalbos užsiėmimai kurtiesiems. Neseniai buvo įkurtas klubas „Kadras“, čia kurtieji rašo scenarijus, stato filmus. Klausimas, kodėl viso to negalima daryti profesionaliu lygiu, kilo jau seniai.

Maskvoje, pavyzdžiui, yra profesionalus kurčiųjų mimikos ir gestų teatras, Kijeve – inkliuzinis teatras „Raduga“ („Vaivorykštė“). Mes tokio teatro neturėjome, nors talentingų kurčių ir neprigirdinčių žmonių yra labai daug. Idėja brendo apie dešimt metų, tačiau tam turi pribręsti ir visuomenė.“

Viename festivalyje Jevgenijus susitiko Menų akademijos Teatro fakulteto dekaną Vladimirą Miščančiuką. Pasikalbėjus paaiškėjo, kad jų idėjos panašios.

„Man seniai norėjosi, kad Baltarusijoje būtų būtent valstybės remiamas negalią turinčių žmonių kolektyvas. Ir mes pagalvojome: o kas, jeigu surinksime aktorių kursą. Rašėme daugybę raštų ir nuo Baltarusijos kurčiųjų draugijos, ir nuo Kultūros namų vadovybės. „Prisibeldėmė“ iki akademijos rektorato, paskui - Kultūros ir Švietimo ministerijų“, – aiškina Vladimiras.

Teigiamai išspręsti šį klausimą padėjo 2015 m. priimta Inkliuzinio švietimo raidos koncepcija.

„Šiandien kurtieji turi teisę įgyti aukštąjį išsilavinimą, – tęsia Jevgenijus. – Juk turime daug kurčių vaikų mokyklų, o kokia tolesnė perspektyva? Jeigu tai kūrybingi vaikai, jie gali tapti dailininkais, bet apie profesionalius kurčius aktorius niekas negalvojo. Dabar tai įmanoma, kurti studentai aktoriais taps pirmieji. Tikimės, jeigu viskas vyks sklandžiai, ateityje atsiras ir kurčių operatorių, ir režisierių kursai...“

Reikalavimai stojantiesiems buvo gana griežti, juk atrinkti tik septyni žmonės.

„Pageidaujančių studijuoti buvo daug, – tęsia J. Volobojevas. – Pranešimus apie būsimą atranką išsiuntinėjome po visą šalį.

Minske kaip tik vyko imituojamųjų dainų festivalis, ten irgi stebėjome jaunuolius, rengėme konsultacijas. Kurčiųjų mėgėjų teatro trupės yra Mogiliove ir Gomelyje. Mums skambino net užsieniečiai iš kaimyninių šalių ir domėjosi, ar yra galimybė įstoti. Jeigu su pirmu kursu viskas pavyks, tada ateityje tai bus įmanoma.“

Kurtieji laikė įprastus stojamuosius egzaminus: aktorinio meistriškumo (etiudai, dainos, sceninė kalba), taip pat istorijos ir rusų kalbos. Tiesa, egzaminai buvo gestų kalba.

„Atranka iš tiesų buvo didelė, – patvirtina dekanas V. Miščančiukas. – Tačiau nenorėjome klaidinti kurčiųjų, kad aktorinis meistriškumas – tai lengvas kelias. Mes nuoširdžiai su jais kalbėjome apie asmeninį gyvenimą, būsimą darbą, neįgalumo praradimą. Tai labai svarbu, mūsų šalies įstatymai, deja, kartais būna prieštaringi. Jeigu negalią turintis žmogus įstoja į aukštąją mokyklą, jis netenka neįgalumo – juk gali studijuoti, vadinasi, esi įgalus. Mūsų studentams irgi galėjo panaikinti neįgalumą, bet nepanaikino, mes radome kitą variantą. Ir štai dabar pas mus studijuoja kurti studentai, turintys puikius vidinius ir išorinius duomenis.“

Pasak Švietimo ministerijos, klausos negalią turintiems asmenims, kurie yra visiškai kurti, išsilavinimo (taip pat ir aukštojo) bei profesijos įgijimas nesudaro pagrindo anuliuoti neįgalumą.

Ne visi į aktorių kursą įstoję jaunuoliai yra minskiečiai – yra ir iš kitų Baltarusijos regionų, o studentų amžius – 18–32 metai.

Kurčių aktorių rengimo ypatumai

Kurčiųjų aktorinio parengimo mokymo programa panaši į akademijos aktorinio mokymo programą, tačiau ji turi ir išskirtinumų. Iš pradžių, kaip ir visi aktoriai pirmakursiai, kurtieji supažindinami su profesijos pagrindais: vaidyba, plastika, muzikos dalykais. Tiesa, esama tam tikrų ypatumų.

„Kad galėtume mokyti šiuos jaunuolis, turime suprasti kurčio žmogaus suvokimo psichologiją. Pavyzdžiui, girdintiems žmonėms vienas žodis, priklausomai nuo intonacijos, gali turėti daugybę potekščių. Kurtieji potekščių nesupranta, jie reaguoja į jūsų veido išraišką, o savo nuotaiką priversti perteikti per mimiką. Tuo tarpu profesionaliems aktoriams draudžiama vaidinti nuotaiką: reikia tiesiog būti tam tikros nuotaikos. Kaip tada elgtis kurčiam aktoriui? Juk kurčias žiūrovas nesupras, jeigu aktorius „nedirbs veidu“, – aiškina J. Volobojevas.

Yra problemų ir dėl tam tikro gestų kalbos ribotumo bei vertimo.

„Gestų kalba turi tam tikrų ribotumų, kurčiųjų žodynas ne toks turtingas, ypač jeigu jie augo kurčiųjų šeimose. Pavyzdžiui, perspektyva gestų kalba reiškia ateitis. Štai paklausus pradedančio kurčio dailininko, kuris piešia šiuolaikinius namus, „Kur perspektyva?“, jis atsakys: „Čia“. Ir teks aiškinti, ką tu turi omenyje. Kurtieji supranta ne visus žodžius, juk girdintieji nuo vaikystės yra apsupti informacijos ir jie girdi naują leksiką – per radiją, televiziją, šeimoje. Girdintis žmogus gali savarankiškai ugdytis, o kurčiajam kur kas sunkiau. Jie sugeba perskaityti nežinomus žodžius, tu gali tuos žodžius užrašyti arba parodyti pasitelkęs pirštus. Tačiau kol nepaaiškinsi, ką tas žodis reiškia, kurtieji nesupras. Daugelį dalykų, pavyzdžiui, kas yra muzikinis ritmas ar taktas, jiems tenka aiškinti per judesį – kurti aktoriai turi, pavyzdžiui, sutrepsėti kojomis. Todėl plastikos dalykai naujiesiems studentams sekasi nelengvai“, – pasakoja J. Volobojevas.

Vis dėlto jis mano, kad tai nėra problema – juk tam ir reikalingas išsilavinimas. „Mes atrinkome jautrius žmones, kurie nori pažinti profesiją. Tenka jiems aiškinti, kokią valios jėgą reikia išsiugdyti, norint tapti aktoriumi. Jau per pirmą semestrą studentai patys supras, „patemps“ jie ar ne, nes norint tapti aktoriumi reikia daugybės jėgų.

Dekanas taip pat nemano, kad kurčiųjų specifika sudaro daug problemų: „Tai tik tam tikri pakeitimai, kurie atsirado, pavyzdžiui, tvarkaraščiuose. Užsiėmimai kurtiems aktoriams trunka ilgiau, juk reikalingas vertimas ir papildomi aiškinimai. Taip pat kyla sunkumų dėl teorinių paskaitų vertimo: aukštasis išsilavinimas reikalauja teatro istorijos, filosofijos, literatūros žinių. Mes nekeisime ugdymo įstaigos reikalavimų dėl kurčių studentų – juk tam ir yra aukštasis išsilavinimas. Ir jiems, ir mums tai nėra lengvas dalykas: reikalingi aukšto lygio gestų kalbos vertėjai, kurie dalyvaus kiekvienoje paskaitoje. Dabar su mumis dirba puiki specialistė Larisa. Tiesą sakant, ji pati įgyja antrą aukštąjį. (Dekanas juokiasi.) Tačiau vienos vertėjos neužtenka.“

Baltarusijos valstybinės menų akademijos kurčių aktorių kurso studentai ir jų vadovas J. Volobojevas.

Dalis užsiėmimų aktoriams vyksta akademijoje, kita dalis - kultūros namuose, nes taip išsprendžiama auditorijų problema. Vieni užsiėmimai kurtiems aktoriams vyksta atskirai, kiti (pavyzdžiui, choreografija) - kartu su kitais aktorių kursais. Studentiškas kurčiųjų ir girdinčiųjų gyvenimas taip pat niekuo nesiskiria, nes jie gyvena tame pačiame bendrabutyje. Beje, kurčių aktorių stipendija tokia pati kaip ir visų kitų – ji priklauso nuo mokslo rezultatų.

Pasak dėstytojo J. Volobojevo, kurčių studentų mokymosi procesas bus sėkmingas, jeigu kiekvienas dėstytojas supras asmeninę atsakomybę: „Pedagogas, kuris nėra dirbęs su kurčiasiais, turi surasti būdų, kaip perduoti žinias ir patirtį tokiam studentui. Dėstytojai yra įpratę skirti užduotis, kad studentai patys skaitytų, rašytų, darytų, o čia reikia nuolat dirbti su studentu ir išlaikyti jo dėmesį. Darbas su kurčiaisiais leidžia keisti supratimą apie studijas, nes mokymo procesas taip pat turi savo kartais sustabarėjusių štampų. Šie jauni žmonės labai talentingi. Svarbu, kad dėstytojai tai žinotų. Aš tikiuosi, kad patirtį, kurią įgyjame, bus galima perduoti kolegoms.“

Dekanas V. Miščančiukas pratęsia: „Kurtieji turi labai subtilią nuojautą, jie iš žmogaus neverbalinio elgesio pajunta, kai šis nusiteikęs skeptiškai arba negatyviai. Jeigu, kurčiųjų nuomone, žmogus elgiasi netinkamai, jie pradeda nekreipti į jį dėmesio, todėl reikia būti atsargiems.“

Abu dėstytojai kurčių aktorių kursą planuoja nukreipti psichologinio teatro linkme, jis sujungs daugelį teatro žanrų: dramos ir plastikos meistriškumą, imituojamąsias dainas ir kt.

Planuojama įkurti inkliuzinį teatrą

Šiuo metu rimtai planuojama dėstytojo J. Volobojevo vadovaujamuose kultūros namuose įkurti inkliuzinį teatrą. Kultūros namų vadovas teigia: „Teatras vienareikšmiškai turi būti inkliuzinis: dalis aktorių - girdintieji, dalis - kurtieji. Kodėl? Pirmiausia, tai pritrauks platesnę auditoriją. Antra, kurti aktoriai perims aktorinius įgūdžius iš girdinčiųjų, o girdintieji iš kurčiųjų – pavyzdžiui, išraiškingą kurčiųjų mimiką, nes teatre įprasta daugiau dėmesio skirti žodžiams. Tai ir bus keitimasis patirtimi.“ •

Šaltinis:
https://news.tut.by/

Bendrijos PAGAVA nariai sulaukė Kalėdinio stebuklo

Vienas iš Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrijos PAGAVA tikslų – rūpintis kultūriniu šeimų, auginančių sutrikusios klausos vaikus, gyvenimu, puoselėti valstybės, bendruomenės, šeimos tradicijas. Todėl kasmet šeimos sukviečiamos kartu švęsti šv. Kalėdų.

PAGAVOS inf.

Dalį kalėdinio koncerto „Kūdikėlio sapnas" giesmių gestų kalba imitavo bendrijos PAGAVA merginų choras.

2018 m. Kalėdinė šventė buvo kupina siurprizų - belaukiant spektaklio mažieji galėjo sukti laimės ratą, kurį dovanojo renginio rėmėjai, čia pralaimėjusių nebuvo. Buvo rodomi bendrijos PAGAVA praėjusių metų Kalėdinės šventės ir jubiliejinės, 20-osios, šeimų stovyklos filmukai. Bendrijos PAGAVA įgyvendinamų projektų dėka buvo padovanotas linksmas spektaklis su vertimu į gestų kalbą „HOP!" Tądien spektaklis sužibėjo naujomis spalvomis: aktoriai ir gestų kalbos vertėjai tam iš anksto rengėsi. Gestų kalbos vertėjai perteikė ne tik aktorių žodžius, bet ir emocijas, nuotaiką, plastiškais judesiais prikaustė dėmesį. Žiūrovai turėjo galimybę stebėti vertėjus ant scenos ir matyti padidintą vaizdą ekrane. Toks techninis sprendimas buvo priimtas siekiant užtikrinti, kad vertimas būtų matomas visiems, taip gausiai susirinkusiems į Keistuolių teatro didžiąją salę. Po spektaklio laukiamiausias svečias - Kalėdų Senelis įteikė dovanas visiems šventėje dalyvaujantiems vaikams!

Kalėdinis koncertas

Metams skaičiuojant paskutines dienas Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčioje vyko kalėdinis koncertas „Kūdikėlio sapnas". Dalį koncerto gestų kalba imitavo bendrijos PAGAVA merginų choras. Šis šventiškas teatralizuotas renginys, kuriame skambėjo kompozitoriaus Arvo Parto muzika, įvairių kūrėjų ir tradicinės kalėdinės dainos bei giesmės jau nebe pirmus metus sulaukia gausybės lankytojų. Tai galimybė kurtiesiems suprasti populiariausių kalėdinių giesmių, tokių kaip „Tyli naktis", „Džiaugsmingų šv. Kalėdų" ir kt. prasmę, kartu su girdinčiųjų bendruomene stebėti koncertą ir pajusti Kalėdų nuotaiką.

Kalėdiniai renginiai buvo iš dalies finansuojami Neįgaliųjų reikalų departamento, Lietuvos kultūros tarybos, Vilniaus miesto savivaldybės ir bendrijos PAGAVA lėšomis. •

Kurčiųjų magijos triukai gimsta PKKC

Praėję metai Panevėžio kurčiųjų kultūros centrui (PKKC) buvo sėkmingi ir ypatingi: kurtieji panevėžiečiai aktyviai dalyvavo kultūriniuose renginiuose, skirtuose Lietuvos 100-mečiui paminėti.

Vilius GLUŠOKAS

17-ajame pasaulio kurčiųjų magijos konkurso dalyviai Limasolyje (Kipras).

PKKC pirmininkas, Pasaulio kurčiųjų magijos komiteto narys Vilius Glušokas „Akiračio" skaitytojams trumpai pristato nuveiktus darbus ir renginius, kuriuose aktyviai dalyvavo.

Lietuvos jubiliejiniais metais buvo organizuota įdomi ekskursija į Lietuvos prezidentūrą, kur kurtieji susipažino su Lietuvos prezidentų istorija nuo 1918 m. iki dabar, pamatė įdomių ir brangių eksponatų. Grupė kurčiųjų aktyviai dalyvavo Lietuvos kurčiųjų draugijos 80-mečio minėjime Kauno Vytauto Didžiojo universitete. Šios istorinės sukakties proga Lietuvos kurčiųjų draugijai įteikė paveikslą-laikrodį „Panevėžio senvagė". Centro darbuotojai patys filmavo ir sumontavo videofilmą skirtą Lietuvos šimtmečiui paminėti, taip pat parengė filmą apie renginį „Tarptautinė gestų kalbos diena".

Su spalvinga iliuzionistų programa panevėžiečiai sėkmingai dalyvavo Lietuvos 100-mečio garbei skirtame renginyje „Kai tu šalia" Pasvalio kultūros namuose, Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro organizuotoje vasaros kurčiųjų vaikų stovykloje Kulautuvoje, Kauno rajone, Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės (PKNPM) mokyklos 25-mečio jubiliejuje, PKNPM lietuvių gestų kalbos mokytojo ir bibliotekininko V. Glušoko surengtoje fotografijos darbų parodoje „Panevėžiui - 515 m.", muzikiniame teatre vykusiame renginyje „Tarptautinė neįgaliųjų diena".

Kad ir finansinių sunkumų slegiami, du PKKC kurtieji sėkmingai dalyvavo 17-ajame pasaulio kurčiųjų magijos konkurse Limasolyje (Kipras). Pirmą kartą mūsų dalyviai parsivežė taurę: vienas panevėžiečių

pasirodymas buvo gerai įvertintas ir užėmė trečią vietą senjorų magų kategorijoje. Taip pat mūsų iliuzionistai džiaugėsi medaliu už sėkmingą dalyvavimą mažosios magijos kategorijoje. Pasaulio kurčiųjų magijos komiteto prezidentas Matthew Morganas pasveikino ir įteikė visiems buvusiems festivalio prezidentams nuo 1986 m. po gražų metalinį suvenyrą „Burtininko lazdelė“. Suvenyrą pagamino kurčiasis menininkas, buvęs Gallaudeto universiteto studentas Derekas Kangas (JAV). Visiems konkurso iliuzionistams buvo įteiktos atminimo dovanos: porcelianinis puodukas su simboliu „17-asis pasaulio kurčiųjų magijos konkursas Limasolyje (Kipras)“, molinis paveikslas *„Cyprus“* ir simboliniai saldainiai „Magija“. 17-ojo pasaulio kurčiųjų magijos konkurso rezultatai buvo paskelbti 2018 m. lapkričio mėnesio LKD mėnraštyje „Akiratis“, Ukrainos kurčiųjų draugijos laikraštyje „Mūsų gyvenimas“, Pasaulio kurčiųjų magijos komiteto biuletenyje *„Magic Hands!“* ir kitur.

Dalyvaudami konkurse turėjome progos kipriečiams ir svečiams pristatyti Lietuvos šimtmečio ir Panevėžio miesto 515 metų sukaktis.

Šiais metais turi pasirodyti kurčio istoriko dr. J. Simono Karmelio jau trečioji knyga apie pasaulio kurčius iliuzionistus. Jame bus ir straipsnis apie Panevėžio kurčius iliuzionistus.

2019 metais - nauji darbai, nauji sumanymai. Džiaugiamės mūsų centro naujomis patalpomis ir geromis sąlygomis tobulinti kurčiųjų meninę saviraišką. Didžiausią laiko dalį centro lankytojai skiria magijos triukų repeticijoms. Ateityje laukia gastrolės Lietuvoje ir už jos ribų. •

Panevėžio kurčiųjų kultūros centro pergalės kraitis 17-ajame pasaulio kurčiųjų magijos konkurse Limasolyje.

Viešnia iš Sankt Peterburgo susitiko su bendrijos PAGAVA tėvais

Sausio 10 d. Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrijos PAGAVA atstovai susitiko su šeima iš Sankt Peterburgo, kurioje auga aštuonmetė klausos negalios mergaitė. Mama turi psichologo diplomą, todėl yra ne tik aktyvi ugdant dukrą, bet ir daug savo laiko skiria panašaus likimo šeimų psichologinei paramai.

Birutė ARLAUSKIENĖ

Susitikimo pirmoje dalyje dalyvavo visa šeima ir buvo pademonstruoti klausos negalią turinčios mergaitės klausos ir kalbos įgūdžiai. Šeimoje auga dar viena ketverių metų dukrytė.

Sutrikusios klausos mergaitė gimė girdinti, bet būdama šešių mėnesių prarado klausą. Sulaukus dvejų metukų buvo implantuotas pirmasis implantas, vėliau – antras. Pasak viešnios, Rusijoje implantai labai brangūs, valstybė vaikams kompensuoja tik vieną implantą. Jei šeima išgali ar sugeba rasti rėmėjų, pritaikomas antras implantas.

Mama pasakojo, kad po implantacijos Sankt Peterburge dukrai buvo teikiama specialioji pagalba: kartą per savaitę vieną akademinę valandą su mergaite dirbdavo surdopedagogas. Mama kruopščiai užsirašydavo kiekvieną pamoką ir paskui visą savaitę iki kito užsiėmimo pati mokė savo dukrytę. Toks ugdymas buvo ypač sėkmingas. Be to, du kartus per metus vykdavo ilgalaikiai (po 3 mėnesius) specialūs kalbos ugdymo mokymai tėvams ir vaikams, kuriuos organizuoja Sankt Peterburgo specialiosios pedagogikos centras. Dar viena ugdymo galimybė yra vasaros stovyklos, kurios vyksta Anapos kurorte. Šias stovyklas organizuoja Rusijos implantų vartotojų asociacija. Stovyklos būna skirtos visai šeimai, vaikai, kuriems atlikta implantacija, turi galimybę bendrauti su tokiais kaip jie, o šeimos – dalytis patirtimi, gauti specialistų patarimų.

Dėl tėvo darbo šeimai teko išvykti į Slovėniją, ten šešerių metų dukrelė lankė ugdymo centrą (vaikų darželį). Mama buvo maloniai nustebinta, kad jau priimant į darželį jos paprašė užpildyti anketą, kurioje buvo klausimas ir apie vaiko specialiuosius poreikius, ir pageidaujamą pagalbą vaikui. Rusijoje priėmimas į bendrąsias ugdymo įstaigas tokiems vaikams labai sudėtingas. Dažnai tėvai ilgai ieško tokios mokyklos, kur jų vaikas ne tik gerai jaustųsi, bet ir gautų reikiamą pagalbą .

Slovėnijos vaikų ugdymo institucijoje ugdymas vyko dviem kalbomis: slovėnų ir anglų (pagrindinė yra slovėnų kalba). Pasak mamos, mergaitė gerai išmoko slovėnų kalbą maždaug po pusmečio. Slovėnų kalba, kaip ir rusų, priklauso slavų kalbų grupei. Mamos nuomone, toks drastiškas mergytės integravimas buvo sėkminga patirtis, kuri savotiškai stimuliavo jos bendrą savijautą. Dabar mergaitė jaučiasi laisvai, nesivaržo pasakoti apie save prieš auditoriją, jai net malonus toks dėmesys. Mūsų ji taip pat prašė užduoti jai klausimus, pademonstravo, kaip girdi, stovėdama už keturių metrų arba nusisukusi nuo pašnekovo. Rezultatai yra tikrai puikūs, mergaitė kalba vaikišku, švelniu balseliu.

Šiuo metu ji kartu su šeima gyvena ir mokosi Rusijoje, lanko airių šokių pamokas. Mokykloje, kurią mergaitė lanko, yra sustiprintas anglų kalbos mokymas, todėl ji turi daug anglų kalbos pamokų.

Muzikalūs tėvai (laisvalaikiu jie groja muzikos instrumentais, dainuoja) iš pradžių bandė mokyti muzikos ir dukrą, tačiau, jų žodžiais tariant, suprato, kad jai meška ant ausies užmynė... Antroji dukra yra labai muzikali.

Šis susitikimas dar kartą įrodė, kad klausos negalią turintiems vaikams, tiek mūsų krašte, tiek neaprėpiamoje Rusijoje, daugiausia padeda atsidavę tėvai, kurie randa įvairių būdų spręsti sudėtingas pagalbos savo vaikui problemas. •

Švenčių džiaugsmai ir rūpesčiai PKNPM

Kalėdos ir Naujieji metai – vaikų ir suaugusiųjų laukiamiausios žiemos šventės. Kodėl? Todėl, kad ruošdamiesi šventėms patiriame bendrystės jausmą: puošiame eglutę ir patalpas, mokomės eilėraščių, gaminame dovanėles artimiesiems, o svarbiausia – ruošiamės sutikti gimusį mūsų Išganytoją. Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje (PKNPM) besibaigiantys 2018-ieji buvo paženklinti geradarių dovanomis, savanorystės įvertinimu ir naktinių „medkirčių" su kirviu rankose slaptu apsilankymu.

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

PKNPM be galo vertinamos senos tradicijos ir puoselėjamos naujos. Jau antri metai vaikų laukiama šventė – Naujametės eglutės įžiebimas, kurią organizuoja mokyklos taryba – aukščiausioji mokyklos savivaldos institucija. Šiemet į eglutės įžiebimo šventę susirinko visa bendruomenė, pavirtusi nykštukais, o jiems vadovavo karalienė - mokyklos tarybos pirmininkė Vijoleta Vanagienė su karaliumi – auklėtoju Artūru Juknevičiumi. Šventėje skambėjo mokinių eilės ir gražūs žodžiai, neapsieita ir be šaltųjų ugnelių spindesio prie auklėtojos Rūtos Morozienės kartu su mokiniais išpuoštos eglutės.

Visa bendruomenė džiaugėsi galėdama pasveikinti mokyklos savanorį visuomenininką Gintautą Šimkų, tapus 2018 metų panevėžiečiu už nuoseklų savanorišką darbą ir atsidavimą puoselėjant, gražinant ir kuriant unikalias miesto erdves, sulaukiančias visos Lietuvos dėmesio. Gintautas, sveikindamas susirinkusius, mokyklos bendruomenės kolekciją papildė dar vienu eksponatu – didžiule sraige.

Šventės kulminacija – eglutės įžiebimas ir dovanos. Ši misija teko mokyklos direktorei Danutei Kriščiūnienei su mažuoju ugdytiniu Emiliu Tančiku, naujų metų simboliu – paršeliu. Užgesus šviesoms ir stebuklingam paukšteliui palietus eglutės kamieną, miško gražuolė suspindo melsvomis liepsnelėmis. Dar labiau vaikai nustebo, kai direktorė, padedama nykštukų, pradėjo traukti mokyklos geradario Rimanto Kielos, IĮ „Širšė" vadovo, dovanotas dovanas. Begalinis džiaugsmas ir draugystė tądien sklandė mokykloje: vaikai išbandė geradario dovanotus žaidimus, vienas kitam padėdami, pasitardami.

Dar vienas stebuklas – geradarių iš Panevėžio „Ąžuolo" progimnazijos jaunojo miško bičiulio būrelio „Miško meistreliai", vadovaujamo technologijų mokytojo metodininko Romo Kupčinsko, ir visos progimnazijos bendruomenės dovana. Surinktos aukos – 70 eurų - lesyklėlių dovanojimo akcijoje, buvo įteiktos sunkią negalią turinčio mokyklos šeštoko Ernesto Bujoko šeimai.

Gražų švenčių laukimo laikotarpį sudrumstė įžūlus naktinio „medkirčio" vizitas. 2009 metais Klimato kaitos savaitei paminėti mokykla organizavo įsimintiną akciją. Tądien, beveik prieš dešimtmetį, PKNPM teritorijoje triūsė visa bendruomenė: kiekvienas jos narys pasisodino po medelį. Taip tuščioje mokyklos teritorijoje atsirado visų mėgstamas kurčiųjų parkelis. Jame tarp beržų, ąžuolų, pušų, šermukšnių, drebulių, riešutmedžių ir kitų medelių šalia viena kitos augo ir gražuolės eglaitės, o vieną jų prieš pat Kalėdas nukirto naktinis įsibrovėlis. Eglaitė nukirsta negailestingai ir nesivarginant: kam gi reikia didelės eglės, jei galima ir makabriškai – tokios, kokios reikia, net ne iki žemės, o per patį vidurį!

Prieš šv. Kalėdas PKNPM mokyklos kieme augusi eglutė nukirsta negailestingai.

Mokykla puoselėja tradiciją – visai bendruomenei susirinkti prie šventinio stalo, laužant kalėdaitį, linkėti vienas kitam pačių geriausių ir švenčiausių dalykų, apglėbiant vienas kitą bei atsiprašant už padarytas skriaudas ar ištartą įžeidžiantį žodį. Taip 2018- ieji – su džiaugsmais ir rūpesčiais jau greitai taps istorija, menančia dar vienus metus, praleistus drauge mažoje ir draugiškoje bendruomenėje. •

TRUMPOS UGDYMO NAUJIENOS

KURIAMA MODERNI IR JAUKI MOKYMOSI APLINKA! Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras pradeda įgyvendinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamą projektą, kurio tikslas – didinti sutrikusios klausos mokinių ugdymo proceso prieinamumą ir stiprinti jo veiksmingumą. Projekto įgyvendinimo metu bus atnaujintos ir modernizuotos klasės, sporto ir laisvalaikio erdvės, kurios ne tik suteiks galimybę mokymo procese naudoti naujausias technologijas ir metodus, bet ir burs mokinius turiningai leisti laisvalaikio. Projekto koordinatorė Ieva Stelmokienė.

KAUNIEČIŲ INSTALIACIJA „KALĖDOS VAIKŠTO TYLIAI“. Laukdamas Kalėdų šventės Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras (KKNUC) pasipuošė instaliacija „Kalėdos vaikšto tyliai“. Pavadinimą padėjo sukurti bibliotekininkė A. Balnanosienė. Ši kompozicija tik atėjus į mokyklą visus pasitikdavo pirmame aukšte. 7-10 klasių mokiniai, kuriems padėjo mokytojai R. Mikalauskienė ir T. Žukauskas, sukūrė Kalėdinio miestelio maketą, kuriame buvo ir nameliai, keliai, sniegas, medžiai, ir bažnyčia su angelu, ir po miestelį vaikščiojantys žmonės, vaikai, arkliai, šunys, katinai... Kompozicija skleidė ramią, prieššventinę nuotaiką. Fojė kaip ir kiekvienais metais puikavosi Kalėdų eglutė, papuošta mokinių nertais angelais ir snaigėmis. Su šiuo kūrybiniu darbu kauniečiai dalyvavo kasmetiniame mokyklų aplinkos puošimo ir kalėdinių kompozicijų konkurse „Sveika gyva, Kalėdų viešnia“ ir buvo apdovanoti nominacija „Už jaukaus Kalėdinio miestelio motyvą interjero puošyboje“.

TRIJŲ KARALIŲ ŠVENTĖS DARŽELYJE. Sausio 7 d. Trys karaliai aplankė Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro ikimokyklinių „Paukštelių“, „Boružėlių“ ir „Ežiukų“ grupių vaikučius. Trijų karalių personažų pasirodymas – įdomi, graži ir jau tapusi tradicinė šventė. Auklėtojos: Gražina Vosylienė, Agnė Šantarė ir Jadvyga Mockienė, persirengusios Trijų karalių drabužiais, pasveikino visus susirinkusius ir trumpai papasakojo jų istoriją: apie tai, kaip karaliai sekė žvaigždę danguje, kas jiems trukdė, kokių dovanų jie dovanojo kūdikėliui. Karalius Kasparas atnešė smilkalų, karalius Merkelis – aukso, o karalius Baltazaras – miros. Vaikai susidomėję stebėjo rodomas skaidres, klausė dovanų reikšmių paaiškinimus. Auklėtojos taip pat paaiškino užrašo + K + M + B + reikšmę – tai namų apsauga nuo piktųjų dvasių.

Karaliai vaikams linkėjo kiekvieną dieną pradėti su šypsena, gera nuotaika, būti tolerantiškiems, kitus mylėti kaip save, būti gražiems ne tik išore, bet ir vidumi. Draugiškiems linkėjimams pasibaigus, visi atsisveikino su savo grupės eglutėmis jas nupuošdami.

LITORINOS MOKYKLOS DAILYRAŠČIO KONKURSO NUGALĖTOJAI. Metams baigiantis Litorinos mokyklos bendruomenė sveikino tradicinio 2–4 klasių mokinių dailyraščio konkurso nugalėtojus: antrokus Gabrielę Majauskaitę (I vieta) ir Deimantą Budrikį (III vieta), trečiokus Gintarę Virbauskytę (II vieta) ir Motiejų Jackų (III vieta), ketvirtokus Gabrielių Truncę (II vieta) ir Arnoldą Žilių (III vieta). Dėkojo visiems konkurso dalyviams ir juos rengusiems mokytojams. O mažajai Gabrielei linkėjo sėkmės Klaipėdos miesto dailyraščio konkurse, kuris vyks 2019 m. kovo mėnesį.

DOVANĖLĖS LKNUC MOKINIAMS. Jau nebe pirmi metai Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčios parapijos tikintieji Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokiniams dovanoja Kalėdų dovanėles. Nuoširdūs nepažįstamų žmonių sveikinimai ir dovanėlės centro mokinius pasiekė kiek pavėluotai – šių metų pradžioje. Tai leido sugrįžus į mokyklą po žiemos atostogų mokiniams džiaugtis besitęsiančiu kalėdinio laikotarpio stebuklu. LKNUC nuoširdžiai dėkoja Bernardinų parapijos tikintiesiems už dovanėles ir Bernardinų bažnyčios socialinio centro darbuotojui, savanorių grupės koordinatoriui Titui Valdui Ancevičiui, kuris pasirūpino, kad visos dovanėlės nepaklystų ir pasiektų vaikus.

„STUDIJŲ REGATA 2019“ UOSTAMIESTYJE. Sausio 11 d. visas Klaipėdos jaunimas traukė į „Švyturio“ areną, kur vyko studijų ir karjeros mugė „Studijų regata 2019“. Jaunimas turėjo galimybę susipažinti ir su konkrečiomis profesijomis, ir joms rengiančiomis mokyklomis bei centrais. Litorinos mokyklos mokinius labiausiai domino naujosios technologijos: virtualūs akiniai, kompiuterių programos. Tačiau vaikai buvo neabejingi ir sveikatos mokslų sričiai. O Turizmo mokyklos paviljone net eilėje stovėjo, kad išbandytų savo jėgas konditerijos srityje. Kol mokiniai „matavosi“ profesijas, socialinė pedagogė Jūratė Gedvilienė rinko kontaktus ir pažadus, jog dalis ugdymo įstaigų bei įmonių atstovų apsilankys ir Litorinos mokykloje, kad vaikai išsamiau susipažintų su galimybėmis pasirinkti svajonių profesiją. •

Žmogus - tik žemės svečias,
Ir turi jis sugrįžt namo.
Bet kaip sunku išleisti jį į kelią,
Kuriuo negrįžta niekas atgalios.

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos bendruomenė nuoširdžiai užjaučia buhalterę kasininkę Vilmą Radeckienę dėl mylimo brolio mirties.

Atmintis gyva, nes liudija

Šįmet Laisvės gynėjų diena Lietuvoje buvo minima jau 28 kartą, iškilmingi renginiai prasidėjo jau sausio 11 d., nuo pat ryto languose jau buvo uždegtos žvakės. Visuose Lietuvos miestuose vyko renginiai istoriniams 1991 metams atminti.

„Akiračio“ inf.

Seime 2018 m. Laisvės premija buvo įteikta Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio partizanų grupei — Jonui Abukauskui, Vytautui Balsiui, Jonui Čeponiui, Bronislovui Juospaičiui, Juozui Jakavoniui, Jonui Kadžioniui, Juozui Mociui.

Prie visuotinės pilietinės iniciatyvos „Atmintis gyva, nes liudija“, kaip ir kasmet, prisidėjo ir kurčiųjų ugdymo įstaigos: Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo ir Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centrai, Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė ir Klaipėdos Litorinos mokyklos. Akcijos simboliu - žvakele - buvo prisiminta šios dienos svarba. Taip pat vyko integruotos dalykinės pamokos, kuriose pagarbiai ir iškilmingai buvo pagerbti Laisvės gynėjai. •

2018 Metų panevėžietį G. Šimkų Bendruomenių rūmuose vykusiame renginyje mokyklos bendruomenės vardu pasveikino direktorė D. Kriščiūnienė.

Metų panevėžietis – PKNPM savanoris G. Šimkus

Panevėžio miesto savivaldybės darbo grupė iš 32 miesto bendruomenės pasiūlytų kandidatų išrinko 2018-ųjų Metų panevėžiečius. Vienas jų – Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos pasiūlytas visuomenininkas, savanoris Gintautas Šimkus. Jis nominuotas už nuoseklų savanorišką darbą ir atsidavimą puoselėjant, gražinant ir kuriant unikalias miesto erdves, sulaukiančias visos Lietuvos dėmesio. •

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius LT-01303
Redakcijos telefonas 261 53 64
El. p.: redakcija@lkd.lt

Redaktorė Genė KARKLIENĖ
ISSN 1648–5882

Maketavo: Rasa Buikauskaitė-Kurzenkovė

Ofsetinė spauda. 2 sp.l.
Tiražas 700 egz.
Spausdino AB „Spauda“, Laisvės pr. 60, Vilnius.
Užsakymas PRO00207

Projektą „Kurčiųjų iššūkiai ir galimybės“ dalinai remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas. Puslapiai: 1-3, 8-16.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.